

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

RAPPORT 2017:19

Aktuella planeringsfrågor Sverige 2017

Boverkets rapportering till nordiska
planmyndighetsmötet

Aktuella planerings- frågor Sverige 2017

Boverkets rapportering till nordiska
planmyndighetsmötet

Titel: Aktuella planeringsfrågor Sverige 2017

Rapportnummer: 2017:19

Utgivare: Boverket, augusti, 2017

Upplaga: 1

Tryck: Boverket internt

ISBN tryck: 978-91-7563-484-5

ISBN pdf: 978-91-7563-485-2

Sökord: Boverket, bostadsmarknad, digitalisering, Norden, plan- och bygglagen, nordiskt planmyndighetsmöte, planeringssystem, Sverige, uppföljning, vägledning

Diarienummer:

Rapporten kan beställas från Boverket.

Webbplats: www.boverket.se/publikationer

E-post: publikationsservice@boverket.se

Telefon: 0455-35 30 00

Postadress: Boverket, Box 534, 371 23 Karlskrona

Rapporten finns i pdf-format på Boverkets webbplats.
Den kan också tas fram i alternativt format på begäran.

Innehåll

Förord	5
Boverkets årsrapport till det nordiska planmyndighetsmötet	6
Regeringens styrning av planeringen för fler bostäder	6
Det svenska planeringssystemet	7
Bostadsmarknadens utveckling	8
Vägledning och samverkan för effektiv tillämpning av plan- och bygglagen	9
PBL Kompetens	9
Plattform för hållbar stadsutveckling	9
Digitalisering	10
Digitala detaljplaner	10
Får jag lov	10
E-tjänst till hjälp för tolkning	11
Planeringskatalogen	11
Aktuella planeringsfrågor	11
Agenda 2030	11
Arkitektur – levande städer och gestaltad livsmiljö	12
Goda ljudmiljöer utomhus	12
Ekosystemtjänster i staden	13
Riskhantering i den fysiska planeringen	13
Hållbar samhällsutveckling	13
Statsbidrag för ökat bostadsbyggande	14
Uppföljning av plan- och bygglagstiftningen	15
Brister i planeringskedjan	15
Risk att vi bygger för tätt	15
Länkar	17
Rapporter	19

Förord

Planverksamheten i Sverige har under året i hög grad präglats av landets stora bostadsbyggnadsbehov. Enligt Boverkets bedömning behöver cirka 600 000 nya bostäder tillkomma till år 2025. Den svenska regeringen presenterade under sommaren 2016 ett program med 22 punkter för att stödja ett ökat bostadsbyggande. Flera delar av programmet berör hur reglerna för fysisk planering kan förenklas och utvecklas för att stödja ett ökat bostadsbyggande, med ett särskilt fokus på att förkorta tiden för planeringsprocesserna.

Det svenska planeringssystemet där kommunerna har monopol på fysisk planering och där staten kan ingripa i planeringen kräver en god dialog. Nya regler har här införts där staten i tidiga planeringsskeden ska ge besked om statliga intressen och därmed skapa en större säkerhet och undvika att planering sker i onödan. I en pågående utredning studeras också översiktsplaneringens roll för efterföljande planering och hur dialogen mellan staten och kommunerna kan utvecklas.

Bland viktiga utvecklingsområden i övrigt kan nämnas Agenda 2030, särskilda insatser för kompetensutveckling av handläggare på kommuner och länsstyrelser, digitalisering av samhällsbyggnadsprocessen och frågor om bullernivåer från trafik och andra verksamheter. Särskilt kan också nämnas arkitektur- och gestaltungsfrågor, där Boverket bland annat redovisat ett underlag för en ny nationell arkitekturpolicy.

Sverige ska de kommande åren bygga fler bostäder än på mycket länge, vilket ställer höga krav på ändamålsenlig fysisk planering och att frågor om långsiktig hållbarhet, god gestaltning och goda boendemiljöer hela tiden är i fokus. En spännande och utmanande tid för alla samhällsbyggare!

Karlskrona augusti 2017

Göran Persson

avdelningschef

Boverkets årsrapport till det nordiska planmyndighetsmötet

Den svenska fysiska planeringen präglas fortsatt starkt av bostadsförsörjningen och av att komma i kapp ett alltför litet nybyggande de senaste tjugo åren. Trots kraftigt ökad byggtakt saknas det bostäder för flera grupper och Boverket gör bedömningen att cirka 600 000 bostäder behöver tillkomma till år 2025. Under 2016 påbörjades byggandet av cirka 64 000 nya bostäder. Prognosen för 2017 är 72 000 nya bostäder. Förutom nybyggnadsbehovet tillkommer behovet av renovering av de storskaliga bostadsområden som uppfördes under 1960- och 1970-talen, de så kallade miljonprogramsområdena.

I denna rapport presenteras kortfattat hur Sverige styr och planerar den fysiska miljön, aktuella planeringsfrågor samt hur plan- och bygglagen har tillämpats under perioden. Mer information om vår verksamhet finns att läsa på Boverkets webbplats www.boverket.se

Regeringens styrning av planeringen för fler bostäder

Sverige har sedan riksdagsvalet 2014 en minoritetsregering bestående av Socialdemokraterna (S) och Miljöpartiet (MP). Statsminister är Stefan Löfven (S). I slutet av maj 2016 ombildades regeringen och bland annat tillträdde en ny bostadsminister Peter Eriksson (MP) och ny miljöminister Karolina Skog. I mitten av juni samma år presenterade regeringen ett bostadspolitiskt paket ”22 steg för fler bostäder”. Paketet innehåller förslag för att få till mer byggklar mark, sänka byggkostnaderna, korta ledtiderna, förändra uppskovsreglerna för ökad rörlighet, öka antalet hyresrätter och en del övriga förslag. Bland åtgärderna för att förkorta tiderna för kommunernas och länsstyrelsernas planeringsarbete skedde den 1 juli 2017 lagändringar som bland annat innebär att kommunen i ett tidigt planeringsskede ska kunna få besked från länsstyrelsen gällande statens intressen. Detta avses minska risken att exploatörer och kommuner planerar i onödan och ge länsstyrelserna ett tydligare ansvar att medverka till att det kommer fram fler bostäder.

En annan typ av åtgärd som faller inom ramen för 22-punktslistan är utredningen En utvecklad översiktsplanering (Dir. 2017:6) där man ser över hur översiktsplanen kan utvecklas för efterföljande planering, hur dialogen mellan staten och kommunen om fysisk planering i större omfattning ska kunna hanteras inom ramen för översiktsplaneringen, samt ger förslag på hur kommuner kan ges större möjligheter att besluta om en tillkommande eller befintlig bebyggelse behöver regleras genom detaljplan med mera. Uppdraget ska slutredovisas senast den 15 november 2018.

Samtliga statliga myndigheter lyder under regeringen som helhet men administreras av olika departement. Boverket sorterar sedan 1 januari 2015 under Näringsdepartementet, men relaterar även till andra departement i sakfrågor som hanteras av dessa, till exempel Miljö- och energidepartement och Kulturdepartementet. Ett exempel är stadsutvecklingsfrågorna som sedan regeringsombildningen 2016 ligger på Miljö- och energidepartementet under statsrådet Karolina Skog. Regeringen styr Boverkets verksamhet genom årliga regleringsbrev samt ytterligare tillkommande uppdrag.

Det svenska planeringssystemet

I Sverige har kommunerna ett stort ansvar för den planeringen. Det svenska planeringssystemet enligt plan- och bygglagen (PBL) utgörs av regionplan, översiktsplan, områdesbestämmelser och detaljplan. Det är enbart områdesbestämmelser och detaljplan som är juridiskt bindande dokument, medan regionplan och översiktsplan avser den övergripande inriktningen för kommuner under en längre tidsperiod och kan vara vägledande i framtagande av detaljplan och vid lovgivning.

Sverige har ingen sektorsövergripande planering på nationell nivå på land. Staten ger i stället ramar för den kommunala och regionala nivån i nationella mål och genom att peka ut anspråk för så kallade riksintressen. Enligt plan- och bygglagen är det länsstyrelserna som tillvaratar och samordnar de statliga intressena i planprocessen. Däremot har Sverige nationell planering av trafikinfrastruktur. Denna styrs av trafiklagarna och inte PBL. Sedan något år pågår en nationell planering av Sveriges havsområden.

Den regionala planeringsnivån är, liksom den nationella, relativt begränsad i Sverige. För att hantera kommunöverskridande frågor som exempelvis infrastruktur, klimat och regional bostadsförsörjning krävs i många fall resurser och förmågor som den enskilda kommunen har svårt att mobilisera. Regionplanering innebär att två eller flera kommuner gemensamt planerar hur mark- och vattenområden ska användas.

Kommunerna ansvarar för planläggningen av mark- och vattenområden inom sina geografiska gränser. Det är endast kommunen som har befogenhet att anta planer och bestämma om planläggning ska komma till stånd eller inte. I översiktsplanen ska kommunen redovisa grunddragen för den avsedda användningen av mark- och vattenområden, hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras, vilken hänsyn som ska tas till allmänna intressen och hur man tänker tillgodose riksintressen och miljö kvalitetsnormer. Av planen ska också framgå hur kommunen

tänker ta hänsyn till nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för hållbar utveckling i kommunen.

Med områdesbestämmelser kan kommunen reglera grunddragen i mark- och vattenanvändningen om det behövs för att säkerställa översiktsplanens syften eller tillgodose ett riksintresse. De kan även reglera största tillåtna area på ett fritidshus och i vad mån det krävs bygglov för vissa åtgärder. Områdesbestämmelser ger ingen byggrätt.

Med en detaljplan reglerar kommunen hur mark och vatten ska användas och hur bebyggelsen ska se ut inom ett visst område. Detaljplaner upprättas i allmänhet när det ska byggas nytt i en tätort eller annan sammanhållen bebyggelse och omfattar ofta ett eller några kvarter. I detaljplanen regleras vad som är allmänna platser, kvartersmark och vattenområden samt hur dessa ska användas och utformas. En detaljplan kan reglera exploateringen mer i detalj, exempelvis var nya byggnader ska eller får placeras, hur stora eller höga de får vara, hur långt det ska vara mellan hus och tomtgräns och om någon kan få rätt att dra fram ledningar över någon annans mark. Det som anges i detaljplanen blir bindande för kommande bygglovsprövningar.

Bostadsmarknadens utveckling

Med hjälp av underlag från landets 290 kommuner kan Boverket presentera en sammanhållen bild av bostadsmarknaden i Sverige 2017 och 2018. Av landets 290 kommuner bedömer 255 att det är underskott på bostäder på marknaden. Det är en ökning med 72 kommuner på två år. Situationen är trots ett ökat bostadsbyggande fortfarande ansträngd för grupper som är nya på bostadsmarknaden, så som unga och nyanlända, men även för äldre som vill flytta till en mer tillgänglig bostad. Drygt 250 kommuner uppger ett underskott på bostäder för nyanlända. Lika många kommuner uppger ett underskott på bostäder för ungdomar. Kommunerna återfinns i alla kommungrupper, såväl i storstadsregioner som i kommuner med mindre folkmängd. Läget har försämrats när det gäller tillgången till särskilda boendeformer. Sämst är situationen för personer med funktionsnedsättning där 163 kommuner uppger att det saknas tillräckligt med bostäder. Drygt 11 000 allmännyttiga bostäder såldes under 2016. Över 90 procent av dem såldes till privata hyresvärdar för fortsatt uthyrning. Allt fler kommuner tar fram riktlinjer för bostadsförsörjningen. Över hälften av landets kommuner har antagit riktlinjer under innevarande eller föregående mandatperiod.

Vägledning och samverkan för effektiv tillämpning av plan- och bygglagen

Boverket ska i frågor inom sitt verksamhetsområde verka för en ökad kunskap hos kommuner, statliga myndigheter och andra berörda. Vi ska stödja en effektivisering av samhällsbyggnadsprocessen genom att stötta alla som är verksamma inom planering och byggande, där inte minst lag-tillämpning är en betydande del av arbetet. Mycket av Boverkets verksamhet fokuseras därför nu på vägledning, digitalisering och samverkan.

PBL Kompetens

För att främja en mer enhetlig och effektiv tillämpning av plan- och bygglagen har Boverket fått fortsatt uppdrag från regeringen att planera, projektleda och administrera aktiviteter som ska bidra till att skapa en enhetlig och effektiv tillämpning av plan- och bygglagen i hela landet (PBL Kompetens). Kompetensinsatserna pågår 2017-2020 och är en förlängning av ett tidigare regeringsuppdrag om kompetensinsatser för PBL, gällande perioden 2014–2016. Arbetet med PBL Kompetens görs i samverkan med kommuner och andra relevanta myndigheter. Kunskapsspridning sker främst digitalt som webbseminarier och webbutbildningar och genom Boverkets webbaserade handbok om plan- och bygglagen, PBL Kunskapsbanken, som utgör den grundläggande basen för vägledning för en effektivare och enhetligare tillämpning av lagen. Under hösten 2017 kommer det att tas fram sammanhållna grundutbildningar i PBL för tjänstemän på länsstyrelse eller kommun och för förtroendevalda, dels fortsättnings- och ämnesutbildningar för alla aktörer som är involverade i PBL-processen.

Plattform för hållbar stadsutveckling

Samarbete behövs för att främja en hållbar utveckling. Regeringen har därför gett fem myndigheter uppdraget att skapa en plattform för hållbar stadsutveckling. Boverket håller samman uppdraget som genomförs tillsammans med Energimyndigheten, Naturvårdsverket, Tillväxtverket och Trafikverket. Syftet med plattformen är ökad samverkan, samordning, kunskapsutveckling, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte inom hållbar stadsutveckling. Plattformsmyndigheterna samarbetar kring ett antal nyckelfrågor som är av betydelse för att nå Agenda 2030, framför allt mål 11 ”Hållbara städer och samhällen – Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara”. Under 2017 utvecklar Plattformen samordning mellan olika finansieringsstöd för att utveckla hållbara städer, samordnar utvecklingen av forskning och innovation för hållbar stadsutveckling samt påbörjar utvecklingen av ett utbildningskoncept för hållbar stadsutveckling riktat mot utvecklingsländer. Därutöver

erbjuder Plattformen olika mötesplatser (virtuella och fysiska) för olika aktörer om aktuella frågor inom hållbar stadsutveckling.

Digitalisering

Boverket är drivande i Sveriges utmaning att digitalisera samhällsbyggnadsprocessen, framför allt i frågorna kring digitaliseringen av plan- och bygglovsprocesserna.

Digitala detaljplaner

För att åstadkomma en digital samhällsbyggnadsprocess är det nödvändigt att information från detaljplaner kan återanvändas när detaljplanen vunnit laga kraft, exempelvis vid plangenomförandet. Boverket har fått i uppdrag att utreda behovet av att reglera hur detaljplaner ska utformas tekniskt för att göra det enklare att utbyta information om planbestämmelser digitalt. Boverket ska redovisa förutsättningarna för att införa en eventuell reglering, bland annat när det gäller övergångstid för aktörer, till exempel kommuner. Arbetet sker i samverkan med Lantmäteriet och efter samråd med länsstyrelserna, Trafikverket och Sveriges Kommuner och Landsting samt andra berörda aktörer. Målet är att på ett enklare sätt utbyta information om detaljplaner digitalt och därmed möjliggöra smarta tjänster för medborgare och företag och effektivisera informationsförordningen mellan offentliga aktörer.

Får jag lov

”Får jag lov?”-projektet är en del av arbetet med att öka bostadsbyggandet i Sverige. Projektets övergripande syfte är att utveckla de generella tjänster som kommunerna behöver för att hantera plan- och byggprocessen digitalt. Projektet har initierats av Boverket tillsammans med kommuner, näringsliv och utbildningsinstanser för att skapa digitala verktyg för lov- och byggprocessen att arbeta i. De digitala tjänsterna ska rikta sig till alla ingående aktörer i lov- och byggprocessen. De typer av digitala tjänster som ska utvecklas finns inte i Sverige i dag. Befintliga digitala tjänster för bygglov innebär att sökanden lämnar in ansökan om bygglov via e-formulär på nätet och i bästa fall finns en integrering till kommunens ärendehanteringssystem. Det som nu ska utvecklas är digitala tjänster som tar den sökande flera steg vidare från idé fram till slutbesked. Utöver det ska lösningar tas fram som underlättar för digital arkivering, e-arkiv.

E-tjänst till hjälp för tolkning

Planbestämmelsekatalogen är ett exempel på e-tjänst som Boverket har tagit fram under 2017 och som effektiviserar de kommunala handläggarnas arbete vid framtagning och tolkning av detaljplaner. Den kan användas vid upprättande av nya detaljplaner, vid tolkning av äldre planbestämmelser samt vid digitalisering av analoga detaljplaner. Planbestämmelsekatalogen innehåller alla kända exempel på planbestämmelser som Boverket och tidigare motsvarande centrala myndigheter har rekommenderat i allmänna råd eller särskilda vägledningar. E-tjänsten är tillgänglig för alla som har behov av information om vad som regleras i en äldre stads- eller byggnadsplan eller i en modern detaljplan. Tjänsten ger grundläggande information om vad planbestämmelserna betyder och omfattar. Den fungerar som stöd till planförfattare att välja lämpliga planbestämmelser och kodning av bestämmelser i digitala planer, ger stöd till bygglovshandläggare att tolka äldre planbestämmelser och vid digitalisering av äldre planer. Planbestämmelsekatalogen nås via Boverkets webbplats.

Planeringskatalogen

Länsstyrelserna utvecklar i samverkan med Boverket en gemensam webbkatalog för nationella och regionala planeringsunderlag. Med planeringsunderlag menas i detta sammanhang underlag som har koppling till lagstiftning som reglerar fysisk samhällsplanering och/eller hushållning med mark och vatten. Planeringsunderlagen kan vara allmängiltiga, såsom mål och strategier, allmänna råd, vägledning och handböcker, eller områdesspecifika såsom mark- och vattenregleringar, fysiska planer, riksintressen, övriga allmänna intressen, analyser och faktaunderlag. Planeringsunderlagen läggs in i planeringskatalogen med relevanta sökord och annan metadata så att den som söker ska få relevant och aktuell information. Planeringskatalogen avses vara på plats under våren 2018.

Aktuella planeringsfrågor

Agenda 2030

Boverket är en av flera statliga myndigheter som haft i uppdrag att redovisa underlag till regeringen avseende bidrag till Sveriges genomförande av FN:s Agenda 2030 för långsiktigt hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling. Boverket har därför genomfört en analys av hur myndighetens verksamhet bidrar till agendans genomförande, vilket redovisades i augusti 2016 (dnr 1208/2016).

Boverket gör bedömningen att verksamheten har störst inverkan inom tio av FN:s 17 globala mål. Särskilt stor betydelse har Boverkets verksamhet för mål 11, ”Hållbara städer och samhällen – Städer och bosättningar ska vara inkluderande, säkra, motståndskraftiga och hållbara”. Även inom mål 13, ”Bekämpa klimatförändringen – Vidta omedelbara åtgärder för att bekämpa klimatförändringarna och dess konsekvenser”, har Boverkets verksamhet stor betydelse för flera delmål. Sambanden mellan Agenda 2030s delmål och de miljö kvalitetsmål och generationsmål som Boverket också förhåller sig till är mycket starka, inte minst miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö.

Arkitektur – levande städer och gestaltad livsmiljö

Boverket har en ledande roll inom arkitekturpolitiken, vilket även framgår av myndighetens instruktion. Sedan våren 2016 har Boverket kraftsamlat kring aktiviteter kopplade till arkitektur och gestaltning. Kunskapshöjande interna seminarier har hållits, bland annat ett om dags- och solljus tillsammans med nio inbjudna forskare. Exempel på externa arrangemang är konferensen ”Gestaltning och PBL” med 340 deltagare från kommuner, länsstyrelser, domstolar, bygg- och konsultbranschen, departement och akademien.

Under hösten kommer Sverige att få en ny arkitektur-, form- och designpolitik, inklusive nya mål för området. Boverket redovisade i maj 2017 ett regeringsuppdrag att ta fram ett underlag som ska ligga till grund för en nationell arkitekturpolicy. Arkitekturpolicyen kommer att presenteras i höst tillsammans med den arkitekturpolitiska propositionen. Underlaget, som i slutet av maj skickades till Näringsdepartementet, redovisar bland annat verktyg som kommuner har för att främja god arkitektur och hållbara stadsmiljöer samt medborgardeltagandet i sådana processer.

Goda ljudmiljöer utomhus

Regeringen beslutade om en trafikbullerförordning år 2015 där riktvärden för trafikbuller utomhus fastslås. Under det senaste året har bullerfrågan blivit politiskt aktuell och har kopplats till behovet av ett ökat bostadsbyggande. Från första juli 2017 höjdes riktvärdena för utomhusbuller.

Boverket har under de senaste åren arbetat mycket med vägledning om hur bullerfrågorna bör hanteras i den fysiska planeringen och vid bostadsbyggande och har också förmedlat information om hur man kan skapa goda ljudmiljöer. Sex tematiska webbutbildningar om buller i den fysiska planeringen har tagits fram, Texter finns på PBL kunskapsbanken inklusive många svar på frågor ställda till Boverket. På Boverket.se finns en kort film om god akustisk design.

Ekosystemtjänster i staden

Boverket har initierat ett vägledningsarbete om ekosystemtjänster och grönstruktur i den byggda miljön. Ekosystemtjänster är de tjänster som naturen tillhandahåller människan oftast helt gratis. Det kan handla om klimatreglering, hantering av dagvatten, bullerdämpning samt gröna miljöer som bidrar till hälsa och välbefinnande.

Boverkets vägledningsarbete pågår under 2016–2018 och omfattar hela PBL-kedjan från planering på regional och översiktlig nivå, detaljplanering och bygglov till byggande och förvaltning. Boverket har tillsammans med flera andra aktörer genomfört ett antal kunskapshöjande åtgärder som seminarier, webbtexter, tagit fram en infografik om ekosystemtjänster i staden samt en inspirationsskrift Naturens tjänster i staden – till nytta och glädje!

Riskhantering i den fysiska planeringen

Boverket har på uppdrag av regeringen utarbetat en vägledning för hur kommuner och länsstyrelser i olika skeden av de kommunala planeringsprocesserna ska tillgodose plan- och bygglagens krav på att beakta människors hälsa, säkerhet, och risk för olyckor, översvämning eller erosion.

Denna vägledning om Riskhantering i den fysiska planeringen finns på PBL Kunskapsbanken. Boverket konstaterar att vägledningsbehovet är stort och att det finns ett behov av att utveckla särskild vägledning inom specifika tillämpningsområden såsom tekniska olycksrisker, farligt gods, förorenade områden, översvämning och luftkvalitet.

Boverket avser att kontinuerligt fortsätta arbetet med vägledning om hälsa och säkerhet och risken för olyckor, översvämning och erosion.

Hållbar samhällsutveckling

Boverkets arbete med klimatanpassning har de senaste åren handlat om att medverka i olika myndighetsnätverk. Men 2016 tog myndigheten fram ett förslag till handlingsplan för arbetet med klimatanpassning. Boverket tog också fram en webbaserad utbildning om klimatanpassning i fysisk planering. Utbildningen ger svar på vad klimatanpassad planering innebär och hur plan- och bygglagen reglerar. Den innehåller också exempel på åtgärder och arbetssätt kopplade till översiktsplanen och hur man kan reglera åtgärder för klimatanpassning i detaljplan. Boverket har också fått extra medel från SMHI för att utveckla en planeringsguide för klimatanpassning i fysisk planering som närmare ska beskriva när och hur frå-

gorna om klimatanpassning kommer in i den fysiska planeringen. Första delen av planeringsguiden ska vara klar hösten 2017.

Statsbidrag för ökat bostadsbyggande

Regeringen har infört ett statsbidrag till kommuner för att öka bostadsbyggandet. Bidraget infördes för att öka bostadsbyggandet i kommunerna mot bakgrund av befolkningsökningen och nyanlända samt det ökade behovet av bostäder. Statsbidrag till kommuner som ansöker och uppfyller villkoren är 1,8 miljarder kronor för år 2017 och därefter 1,3 miljarder kronor årligen. Bidraget kommer senare att fördelas mellan bidragsberättigade kommuner. 2016 fick 111 kommuner dela på 1,84 miljarder i statsbidrag för ökat bostadsbyggande enligt förordning (2016:364) om statsbidrag till kommuner för ökat bostadsbyggande. Fördelningen per kommungrupp enligt SKL:s indelning enligt tabell nedan.

Kommungrupp enl SKL 2017	Beviljat belopp mnkr	Ingående antal kommuner i gruppen	Beviljade ansökningar, antal inom gruppen
A1 Storstäder	418,4	3	3
A2 Pendlingskommun nära storstad	319,8	43	25
B3 Större stad	734,5	21	20
B4 Pendlingskommun nära större stad	84,7	52	20
B5 Lågpendlingskommun nära större stad	47,4	35	8
C6 Mindre stad/tätort	180,6	29	14
C7 Pendlingskommun till mindre tätort	38,8	52	12
C8 Landsbygdskommun, ej nära större stad	9,3	40	6
C9 Landsbygdskommun med besöksnäring	15,5	15	3
Summa:	1 849,0	290	111

Uppföljning av plan- och bygglagstiftningen

Boverket följer årligen upp och analyserar erfarenheten av hur tillämpningen av plan- och bygglagstiftningen utvecklas i landet. Vad gäller tillämpningen under 2016 kan bland annat konstatera en osäkerhet i de olika planeringsverktygens status och tillämpning samt en uppkommande risk att Sverige med tanke på det ökade behovet av bostäder bygger för tätt.

Brister i planeringskedjan

PBL reglerar flera olika planeringsnivåer avsedda att fylla viktiga funktioner i planeringskedjan och att var och en av dessa nivåer, vid rätt tillämpning, ska ge det stöd som behövs för att fatta välgrundade beslut i senare skede av processen. Däremot finns det en osäkerhet hos kommunerna kring de olika verktygens status och tillämpning som kan leda till onödigt många och långa planprocesser. Det finns ett fortsatt behov hos kommunerna att utreda frågor på en högre nivå än detaljplanen, men inom ett mer avgränsat område än översiktsplanen. Det kan handla om frågor om dagvatten, vatten och avlopp eller infrastruktur. Många kommuner tar istället fram underlagsdokument inför detaljplanen, vilket benämns som någon form av -vision, -policy eller -plan och som hanteras utanför plan- och bygglagen, som till exempel stadsbyggnadsvision. Detta kan tyda på ett behov av att utreda områdets förutsättningar innan detaljplaneringen tar vid. Det kan också ses som ett sätt för kommunen att söka överenskommelse i politiken innan detaljplan påbörjas, vilket skulle gjorts redan i översiktsplanen. Översiktsplaner utan tydliga ställningstaganden för den framtida markanvändningen och otydlig tillämpning av mellanstegen mellan översiktsplan och detaljplan gör att viktiga strategiska frågor nu ofta behöver tas omhand i detaljplanen.

Risk att vi bygger för tätt

Bostadsbebyggelse med traditionella planlösningar och fönstersättningar med glest mellan husen har oftast uppfyllt kraven på dags- och solljus. Men nu när det ofta byggs högre och tätare än tidigare och redan byggda områden exploateras ytterligare, blir förutsättningarna mer problematiska. Hur kan vi säkra såväl goda utemiljöer som inomhusmiljöer med tillgång till dags- och solljus oavsett årstid och breddgrad? Våra boende- och arbetsvanor har förändrats och idag tillbringar vi upp till 90 procent av tiden inomhus, vilket gör att inomhusmiljön blir allt viktigare. Speciellt barn och äldre tillbringar i regel mycket tid inomhus. I den fysiska planeringen, och framför allt i detaljplanen, kan flera faktorer styras som påverkar tillgången på dags- och solljus i den byggda miljön. Det kan vara kvarterets och gatunätets struktur, förhållandet mellan hushöjd och avstånd till nästa

byggnad och hur byggnaderna placeras i förhållande till väderstreck. För ett bra resultat är det väsentligt att fysisk planering och efterföljande bygglov följs åt avseende husets placering på marken, höjd, planlösning, fönsterutformning, fönstersättning samt fasadens form och material.

Länkar

samtliga länkar är hämtade 2017-06-30

En utvecklad översiktsplanering. ID-nummer: Dir.

2017:6,<http://www.regeringen.se/rattsdokument/kommittedirektiv/2017/01/dir.-20176/>

Agenda 2030,

<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/uppdrag/avslutade-uppdrag/agenda-2030/>

PBL Kompetens,

<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/uppdrag/pbl-kompetens/>

PBL Kunskapsbanken, <http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/>

Plattform för hållbar stadsutveckling,

<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/uppdrag/plattform-for-hallbar-stadsutveckling/>

Får jag lov, <http://www.boverket.se/sv/byggande/uppdrag/far-jag-lov/>

Planbestämmelsekatalogen, [http://www.boverket.se/sv/PBL-](http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/nyheter-pa-pbl-kunskapsbanken/planbestammelsekatalogen---ett-digitalt-verktyg-for-bygglov-och-detaljplaner/)

[kunskapsbanken/nyheter-pa-pbl-kunskapsbanken/planbestammelsekatalogen---ett-digitalt-verktyg-for-bygglov-och-detaljplaner/](http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/nyheter-pa-pbl-kunskapsbanken/planbestammelsekatalogen---ett-digitalt-verktyg-for-bygglov-och-detaljplaner/)

Arkitektur,

<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/stadsutveckling/gestaltning-och-arkitektur/>

<http://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/publikationer/2017/underlag-till-nationell-arkitekturpolicy/>

Goda ljudmiljöer, [http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-](http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/handlingsplan-for-boverkets-miljomalsarbete-20162019/goda-ljudmiljoer/)

[planeras-sverige/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/handlingsplan-for-boverkets-miljomalsarbete-20162019/goda-ljudmiljoer/](http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/nationella-mal-for-planering/miljomalsarbete/handlingsplan-for-boverkets-miljomalsarbete-20162019/goda-ljudmiljoer/)

Ekosystemtjänster i staden,

<http://www.boverket.se/sv/samhallsplanering/sa-planeras-sverige/planering-av-mark-och-vatten/ekosystemtjanster/>

Statsbidrag för ökat bostadsbyggande, <http://www.boverket.se/sv/bidrag--garantier/statsbidrag-for-okat-bostadsbyggande/>

Uppföljning, <http://www.boverket.se/sv/PBL-kunskapsbanken/Allmant-om-PBL/uppfoljning/>

Rapporter

Buller och bostadsbyggande - En uppföljning av förordningen (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader. Rapport: 2017:13. ISBN (tryck): 978-91-7563-472-2. ISBN (PDF): 978-91-7563-473-9

Underlag till nationell arkitekturpolicy. Rapport 2017:12 ISBN (tryck): 978-91-7563-470-8, ISBN (PDF): 978-91-7563-471-5

Boverkets indikatorer maj 2017 - En kortfattad och aktuell sammanställning av olika indikatorer om utvecklingen på bygg-, bostads-, och kreditmarknaden. Utgivningsår: 2017. ISBN (tryck): 978-91-7563-464-7. ISBN (PDF): 978-91-7563-465-4

Slutredovisning av uppdrag angående tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser om riksintressen. Rapport: 2017:5. ISBN (tryck): 978-91-7563-448-7. ISBN (PDF): 978-91-7563-449-4

Tillväxt kräver planering - Slutrapport av uppdraget för stärkt lokalt och regionalt samspel mellan fysisk planering och näringslivsutveckling 2013-2015. Utgivningsår 2016. ISBN (tryck): 978-91-7563-365-7. ISBN (PDF): 978-91-7563-366-4

Rätt tätt - En idéskrift om förtätning av städer och orter. Utgivningsår 2016. ISBN (tryck): 978-91-7563-357-2. ISBN (PDF): 978-91-7563-358-9

Naturens tjänster i staden – till nytta och glädje! Utgivningsår 2017. ISBN (tryck) 978-91-7563-454-8. ISBN (PDF) 978-91-7563-455.

Boverket

Myndigheten för samhällsplanering,
byggande och boende

Box 534, 371 23 Karlskrona
Telefon: 0455-35 30 00
Webbplats: www.boverket.se